

PRILOGA 1

Metodologija ocene standardnega prihodka kmetijskih gospodarstev

1. UVOD

SO se izračuna na podlagi **SOC** po proizvodih in **podatkov o površinah in številu živali**.

Pri izboru **podatkov iz administrativnih virov** se za posamezno kmetijsko gospodarstvo uporabijo podatki na čim podrobnejši ravni. To pomeni, da so za izračun SO kmetijskega gospodarstva:

- najprej uporabljeni podatki iz virov, ki omogočajo pripis ustreznih SOC po vrstah rastlin oziroma kategorijah živali in
- šele nato podatki na bolj agregatnih ravneh.

Pri rastlinskih pridelkih so uporabljeni podatki iz:

- zbirnih vlog Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (površina zemljišč po rabah GERK, po vrstah rastlin),
- podatkov iz RPGV (pridelek lastnega grozdja in pridelek lastnega grozdja predelanega v vino) in
- podatkov iz RKG na različnih ravneh (površina intenzivnih sadovnjakov in rastlinjakov s sadnimi vrstami po sadnih vrstah, površina zemljišč po rabah GERK).

Za živinorejo je uporabljena kombinacija podatkov iz:

- ERŽ (število drobnice in prašičev po kategorijah, število drugih živali po vrstah in kategorijah),
- CRG (število goveda),
- Registra čebelnjakov (število čebeljih družin) in
- CPZ Govedo (število mlečnih krav in število krav dojlj za določitev deleža mlečnih krav in krav dojlj na KMG).

Izračun **vrednosti SOC** temelji na letnih statističnih podatkih o rastlinski pridelavi (površine in pridelki) in živinoreji (število živali, zakol, prireja mleka, jajc, medu, ...) ter cenah kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih v državi. Ker statističnih podatkov ni so uporabljeni drugi viri in ekspertne ocene. SOC so izraženi kot vrednosti na enoto.

SOC se računajo za osnovne proizvode v nepredelanem stanju, z izjemo vina in oljčnega olja, pridelanega na gospodarstvu iz lastne surovine. V primeru skupin, ki združujejo več pridelkov (npr. ekstenzivni sadovnjaki), je SOC izračunan kot tehtano povprečje koeficientov posamičnih proizvodov (npr. jabolka, hruške, breskve in nektarine).

Pri **rastlinskih pridelkih** SOC praviloma vključuje samo glavne posevke (brez naknadnih). Stranski pridelki (npr. slama), se v izračunu upoštevajo samo, če imajo ekonomski namen (prodaja ali poraba na gospodarstvu). Skupni pridelek se nanaša na obdobje enega leta. V primeru več spravil (npr. pri zelenjadnicah) se upošteva pridelek vseh spravil v letu. Ovrednotijo se vsi rastlinski pridelki, vključno s krmnimi rastlinami.

V **živinoreji** SOC zajemajo vrednost osnovnih in stranskih proizvodov, brez živinskega gnoja. Pri živalih, pri katerih proizvodni cikel traja manj kot eno leto (npr. prašiči, piščanci) ali več kot eno leto (npr. krave, kokoši nesnice), se proizvodnja preračuna na obdobje dvanajstih mesecev z ustreznim koeficientom. Pri večini živalskih vrst so SOC izračunani po kategorijah ali starostnih skupinah živali. V izračunu vrednosti proizvodnje se upošteva prirast živali, dosežen v posamezni kategoriji oziroma razlika med vrednostjo živali ob izstopu iz kategorije in vrednostjo živali ob vstopu v to kategorijo (t. i. nadomestna

vrednost). V posamezni starostni skupini so SOC izračunani kot tehtano povprečje vrednosti živali glede na namen reje (zakol, nadaljnje pitanje, vzreja plemenskih živali).

2. PRILAGODITEV SEZNAMA PROIZVODOV TER VIRI PODATKOV ZA IZRAČUN SO

Sezam SOC po EU metodologiji je razširjen s pridelki na podrobnejši ravni (kjer razpoložljivi statistični podatki omogočajo izračun SOC), dodane pa so tudi nekatere skupine rastlin oziroma rabe (za katere obstajajo podatki v administrativnih virih), ki jih enotna metodologija EU ne predvideva (preglednica 1).

Preglednica 1: Seznam podrobnejših in dodatno uporabljenih SOC

Šifra SOC	Skupina	Podrobnejši in dodatno izračunani SOC
SOC_CLND010_011_012	Drugo žito	Po vrstah: tritikala, ajda, proso, drugo žito, drugo
SOC_CLND014	Suhe stročnice in beljakovinske rastline za pridelavo zrnja	Po vrstah: fižol, krmni grah, druge suhe stročnice
SOC_CLND034	Zelišča, dišavnice in zdravilne rastline	Po tipu pridelave: na prostem, v zavarovanem prostoru
SOC_CLND043	Zelenjadnice (vključno z melonami) in jagode na prostem	Jagode, trajne zelenjadnice skupaj in druge zelenjadnice skupaj ter zelenjadnice po vrstah: cvetača in brokoli, paradižnik, solata, endivija in radič, špinaca, čebula, česen, por, belo zelje, ohrovt, kitajsko zelje, paprika, kumara, rdeča pesa, korenček, fižol, grah, motovilec, lubenica in melona, druge zelenjadnice, drugo
SOC_CLND081	Zelenjadnice (vključno z melonami) in jagode v zav. prostoru	Jagode, zelenjadnice skupaj ter zelenjadnice po vrstah: cvetača in brokoli, paradižnik, solata, endivija in radič, špinaca, čebula, česen, por, belo zelje, ohrovt, kitajsko zelje, paprika, kumara, rdeča pesa, korenček, fižol za stročje, grah, motovilec, lubenica in melona, druge zelenjadnice, drugo
SOC_CLND055	Sadje, jagodičje in oreški (razen citrusov, grozdja in jagod)	Po tipu nasada: ekstenzivni sadovnjaki in intenzivni sadovnjaki Intenzivni sadovnjaki skupaj in po sadnih vrstah: jabolka, hruška, breskev in nektarina, češplja in sliva, marelica, češnja, višnja, kaki, aktinidija, figa, leska, kostanj, oreh, ameriška borovnica, drugo jagodičje (brez jagod)
SOC_CLND063	Grozdje za vino	Skupaj in po tipu pridelka: grozdje in vino
N_C_1	Kopitarji	Izključeni iz seznama SOC2017, izračun SOC v skladu s Typology handbook (2016)
SOC_CLVS023	Druga perutnina	Po vrstah: purani, race in gosi, noji, jarkice, drugo
/	Vrtnine na prostem	Zelenjadnice brez trajnih in fižol za zrnje na prostem

/	GERK Njiva	Njiva skupaj (vsi njivski posevki, začasno travinje, vrtnine, zelišča in okrasne rastline na prostem, brez jagod, hmelja in trajnih rastlin)
/	GERK Trajne rastline na njivskih površinah	Trajne rastline na njivah skupaj (drevesnice in trsnice, trajne zelenjadnice in zelišča na prostem)
/	GERK Rastlinjak	Rastlinjaki (zelišča, vrtnine, cvetje in okrasne rastline v zavarovanem prostoru, brez jagod)
/	GERK Rastlinjak s sadnimi vrstami	Rastlinjaki s sadnimi vrstami (brez jagod)

2.1. Viri podatkov za izračun SO rastlinske pridelave za kmetijska gospodarstva

Pri izračunu SO za rastlinsko pridelavo se upoštevajo vse površine kmetijskih rastlin iz ZV oziroma v kolikor kmetijsko gospodarstvo ne oddaja ZV, se površinam GERK v RKG pripišejo posplošene povprečne vrednosti kmetijskih rastlin na posamezni vrsti rabe GERK.

2.2. Viri podatkov za izračun SO živinoreje

Pri **izračunu SO za živinorejo** se upošteva povprečno število živali pri vrstah in kategorijah, kjer podatki iz administrativnih virov to omogočajo.

2.3. Povezovalni šifrant in zajem podatkov

Podroben seznam vseh izbranih podatkov iz administrativnih virov z opredelitvijo pripadajočih SOC, t. i. **povezovalni šifrant** je prikazan v prilogi 2. **Povezovalna šifra** je sestavljena iz šifre pridelka in šifre rabe, tej kombinirani šifri je nato pripisana šifra SOC.

3. POSTOPEK IZRAČUNA STANDARDNEGA PRIHODKA KMETIJSKEGA GOSPODARSTVA IN IZVEDENIH KAZALNIKOV

3.1. Izbor podatkov iz administrativnih virov in priprava podatkov za nadaljnjo uporabo

Na podlagi enovite šifre KMG-MID se količinski podatki iz različnih administrativnih virov združijo v enoten stavek. **Količinskim podatkom** je na podlagi **povezovalnega šifranta** pripisana **šifra SOC**. Vsi pridelki z enako šifro SOC so sešteti in prikazani samo na ravni šifre SOC.

Najprej so izračunani **izvedeni (količinski) podatki** (preglednica 2,3), potrebni za izračun posamičnega SO pri nekaterih vrstah rabe kmetijskih zemljišč (površine njiv in hmeljišč v premeni, začasnega travinja, trajnih rastlin na njivah, rastlinjakov in intenzivnih sadovnjakov; delitev vinogradov po tipu pridelka) in živalih (delitev na mlečne in druge krave), poleg tega pa tudi število živali v kategorijah, ki se pri izračunu skupnega SO upoštevajo v odvisnosti od staleža plemenskih živali (teleta, drobnica do enega leta, sesni pujski).

Preglednica 2: Izračun izvedenih (količinskih) podatkov za rastlinske pridelke

Atribut	Način izračuna
N_1100&1161 (Nespecificirano_Njiva&Hmeljišče v premeni)	$N_{1100\&1161} = 1100 \text{ (GERK njiva za izračun)} + 1161 \text{ (GERK hmeljišče v premeni za izračun) na GERK } 1100\&1161$
N_1131 (Nespecificirano_Začasno travinje)	$N_{1131} = 1131 \text{ (GERK začasno travinje za izračun)}$ – Vsota površin po vrstah rastlin na GERK 1131
N_1180 (Nespecificirano_Trajne rastline na njivah)	$N_{1180} = 1180 \text{ (GERK trajne rastline na njivah za izračun)}$ – Vsota površin po vrstah rastlin na GERK 1180
N_1190 (Nespecificirano_Rastlinjak)	$N_{1190} = 1190 \text{ (GERK rastlinjak za izračun)}$ – Vsota površin po vrstah rastlin na GERK 1190
N_1192 (Nespecificirano_Rastlinjak s sadnimi vrstami)	$N_{1192} = 1192 \text{ (GERK rastlinjak s sadnimi vrstami za izračun)}$ – jagode na GERK 1192
N_1221 (Nespecificirano_Intenzivni sadovnjak)	$N_{1221} = 1221 \text{ (GERK intenzivni sadovnjak za izračun)}$ – Vsota površin po sadnih vrstah na GERK 1221
GrozdjeLP (Vinograd - vino)	$GrozdjeLP = LASTNO_G_LASTNA_PREDELAVA \text{ (grozdje lastna predelava)} / GROZDJE_LASTNO \text{ (grozdje lastno)} * 1211 \text{ (GERK vinograd za izračun)}$
GrozdjeL (Vinograd - grozdje)	$GrozdjeL = 1211 \text{ (GERK vinograd za izračun)}$ – $GrozdjeLP \text{ (Vinograd – vino)}$
N_1211 (Vinograd – Nespecificirano)	$N_{1211} = 1211 - GrozdjeLP - GrozdjeL$
N_SOC_CLND043_1&015_1 (Zelenjadnice brez trajnih in fižol za zrnje na prostem – t. i. vrtnine na prostem)	$N_SOC_CLND043_1\&015_1 = 402_1100\&1161 -$ vsota površin po vrstah zelenjadnic na 402_1100&1161
N_SOC_CLND081_1 (Zelenjadnice v zaščitenem prostoru)	$N_SOC_CLND081_1 = 402_1190 -$ vsota površin po vrstah zelenjadnic na 402_1190

Preglednica 3: Izračun izvedenih (količinskih) podatkov za živinorejo

Atribut	Način izračuna
SOC_CLVS009 (Krave molznice)	$SOC_CLVS009 = ML_KRAVE_KIS \text{ (Mlečne krave CPZ Govedo za izračun)} / KRAVE_KIS \text{ (Krave CPZ Govedo za izračun)} * GOVEDO_NAD_2L_KRAVE \text{ (Krave CRG za izračun)}$
SOC_CLVS010 (Druge krave)	$SOC_CLVS010 = GOVEDO_NAD_2L_KRAVE \text{ (Krave CRG za izračun)}$ – $SOC_CLVS009 \text{ (Krave molznice)}$
N_SOC_CLVS001 (Govedo do 1 leta)	$N_SOC_CLVS001 = IF [GOVEDO_NAD_2L_KRAVE \text{ (Krave CRG za izračun)} = 0; SOC_CLVS001 \text{ (Govedo do 1 leta CRG za izračun)}; SOC_CLVS001 \text{ (Govedo do 1 leta CRG za izračun)} - GOVEDO_NAD_2L_KRAVE \text{ (Krave CRG za izračun)}]$
N_SOC_CLVS014 (Druge ovce)	$N_SOC_CLVS014 = IF [SOC_CLVS013 \text{ (Plemenske ovce)} > 0; 0; SOC_CLVS014 \text{ (Druge ovce ERŽ za izračun)}]$
N_SOC_CLVS017 (Druge koze)	$N_SOC_CLVS017 = IF [SOC_CLVS016 \text{ (Plemenske koze)} > 0; 0; SOC_CLVS017 \text{ (Druge koze ERŽ za izračun)}]$

	N_SOC_CLVS018 = IF [SOC_CLVS019 (Plemenske svinje) > 0; 0; SOC_CLVS018 (Sesni pujski in tekači do 30 kg ERŽ za izračun)]
N_SOC_CLVS018 (Pujski do 20 kg)	

3.2. Izračun pripadajočih SOC

Za celoten seznam pridelkov in skupin, ki je prikazan v prilogi 2, se na ravni šifre SOC po enotni metodologiji EU izračunajo vrednosti SOC za leta od $n-5$ do $n-1$ in povprečni SOC_{n-3} .

Pri vinogradih so za izračun SOC, poleg statističnih podatkov, uporabljeni tudi podatki RPGV o razmerju med pridelkom, realiziranim v obliki grozdja in v obliki vina. Administrativni vir (RKG) je ob statističnih podatkih uporabljen tudi pri izračunu SOC za oljčno olje in sicer podatek o povprečnem razmerju med pridelkom oljk za olje in oljčnega olja (izplen v letih od $n-5$ do $n-1$), ki se med leti precej spreminja.

4. IZPIS S KONČNIMI REZULTATI

Končni rezultati vsebujejo podatke o:

- skupnem SO posameznega gospodarstva (SO),
- pripadajočem razredu ekonomske velikosti (Raz_EV) in
- tipih kmetovanja.

Prikazani so tipi kmetovanja na treh ravneh, kot jih opredeljuje EU metodologija:

- splošni tip – Tip_SPL, glavni tip – Tip_GLA in posebni tip – Tip_POS.

Kmetijska gospodarstva so dodatno prikazana tudi glede na specialni tip (Tip_SPEC), ki je bil v okviru raziskave Volk in sod. (Volk T., Brečko J., Erjavec E., Jerič D., Kavčič S., Kožar M., Moljk B., Rednak M., Zagorc B., Žgajnar J. 2017. Razvoj celovitega modela kmetijskih gospodarstev in povezanih podatkovnih zbirk za podporo pri odločanju v slovenskem kmetijstvu (CRP V4-1423): zaključno poročilo. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije: 7–52.) prepoznan kot analitično zanimiv za slovenske razmere.

Izpis s končnimi rezultati ima naslednjo obliko:

Leto	KMG_MID	Regija	SO	Raz_EV	Tip_SPL	Tip_GLA	Tip_POS	Tip_SPEC
------	---------	--------	----	--------	---------	---------	---------	----------

V RKG se pripravi za posamičen KMG MID sledeči izpis:

Leto	SO	Raz_EV	Tip_GLA
------	----	--------	---------